

למי הרבה, למי מעט

מתוך ה. פייל "ארץ הדמדומים" (1894)

היה פעם מלך שעשה כל שביכולתו כדי לשלוט בתבונה ובצדק וכדי לנהוג טוב כלפי נתיניו. אך מאחר שלא יכול היה לסמוך על דברי האחרים, נהג מדי פעם לצאת מארמונו, בחשאי ומחופש כאיש פשוט, ולהתהלך בין האנשים, לשמוע מה יש להם להגיד בעצמם על דרכו בניהול הממלכה. ובכן, בלילה אחד כזה, כשעבר לאורך חומות עיר הבירה והשדות הירוקים שבסביבה, הגיע לבית גדול ויפה על גדות הנהר. בבית זה גר איש עשיר ואשתו והמלך המחופש ניכנס וביקש שיכבדו אותו בפרוסת לחם וכוס חלב.

תוך כדי השיחה עם המארחים שאל המלך את האיש העשיר:

אמור לי – מדוע קיימים אנשים עשירים וגם אנשים עניים?"

"לא אוכל להגיד לך" ענה האיש "אך אני זוכר שאבי אמר מדי פעם 'הרבה מביא יותר, מעט מביא פחות'."

"זו ממרה יפה" אמר המלך "אבל אולי נבחון האם יש בה אמת. ראה – הנה ארנק עם שלוש מאות מטבעות זהב. קח אותו ותן לאיש העני ביותר שאתה מכיר, ותוך שבוע אחזור אליך ותוכל להגיד לי מי משניכם התעשר מכך, הוא או אתה."

ובעיר הזו חיו שני אחים, עניים כפי שקשה להיות עני יותר, והעני שביניהם נהג לשבת על מדרגות הכנסייה, לבוש סמרטוטים וסחבות, ולבקש נדבות מעוברים ושבים. אליו הלך האיש העשיר, נתן לו את הארנק, ובלי להוסיף מילה הלך משם והלאה. הקבצן ישב שם כאילו ברק הכה בו, אך אחרי שהתעשת רץ מהר הביתה, ופרש את האוצר על

השולחן. שלוש מאות מטבעות! עושר כזה עוד לא ראה בחייו! ומה יעשה אתו?" האם יתחלק באוצר זה עם אחיו? לא, לא! נכון, עד עכשיו הם התחלקו בכל,

אבל כאן היה הדבר הראשון שיכול היה לשנות את החיים שלו, והוא לא יותר על מחציתו לקבצן פשוט כמו האח שלו. לא הוא. הוא יסתיר את האוצר וישמור הכל לעצמו.

לא הרחק ממוקום בו הוא גר, על שפת הנהר, עמד עץ ערבה עתיק והאח בן המזל לקח את הארנק והכניס אותו לתוך ניקרה באחד הענפים היבשים. ואז הלך משם בטוח שאיש לא יחפש אוצרות במקום מחבוא כזה. אחר כך ישב בביתו כל היום ותכנן מה יעשה עם הכספים שהביא לו המזל, כדי להוציא מהם את מירב התועלת לעצמו. בערב חזר אחיו שקיבץ נדבות בחלק אחר של העיר. "כמעט ואבדתי את כובעי היום" סיפר ברגע שנכנס הביתה.

"איך זה קרה?" שאל הקבצן הראשון "ספר לי." "באה רוח חזקה וזרקה את הכובע לתוך הנהר, אבל הצלחתי להוציא אותו." "אך עשית זאת?" שאל הראשון. "עמד שם עץ ערבה זקן, שברתי ממנו ענף יבש

וגררתי את הכובע לחוף" סיפר הקבצן השני.

"ענף יבש?!"

"ענף יבש."

"מעץ הערבה?"

"מעץ הערבה."

הקבצן שני יכול רק בקושי לנשום מהתרגשות.

"ומה עשית עם הענף היבש אחר כך?"

"זרקתי אותו למים והזרם נשא אותו."

הקבצן שקיבל את הכספים התחיל לרוץ אל הנהר

ולאורכו, כשהוא דופק באגרופים בראשו. כי הוא

הבין שהענף שאחיו שבר וזרק למים היה אותו הענף

שבו הוא הטמין את האוצר שלו.

כן, כך זה באמת היה.

למחרת, האיש העשיר, בעל הבית שעל שפת הנהר,

יצא לטייל לאורך הנהר. הוא ראה פתאום ענף יבש

שהזרם השליך על החוף.

"זה בדיוק מה שנחוף לי" אמר, כי רצה להכין לעצמו

זרדים להסקת אש באח. הוא לקח את הענף הביתה

והתחיל לפצל אותו לשבבים. כבר במכה הראשונה

נפל החוצה הארנק עם המטבעות.

זמן קצר אחר כך הקבצן, מקונן ומיואש, התחיל

ללכת לאורך הנהר, לראות אם לא ימצא את הענף

עם הכסף. הוא חיפש וחיפש אך כבר לא מצא דבר.

תוך כדי כך הגיע בערב לביתו של האיש העשיר ושם

ביקש שיתנו לו קצת אוכל ואולי אף ילונו אותו לילה

אחד. כשישב שם התחיל לספר את סיפורו העצוב.

סיפר איך הסתיר את האוצר שלו לפני אחיו, איך

האח שבר את הענף שבו היה הכסף מוטמן ואיך

הוא מחפש כבר יום שלם אחרי האוצר האבוד.

האיש העשיר הקשיב לו וחשב לעצמו "כנראה אין זו

כוונה של השמיים שהאיש הזה ייהנה מהכסף. ובכל

זאת אנסה אותו שנית."

הוא הזמין את הקבצן להישאר וללון אצלו, ובזמן

שהקבצן ישן בחדר צדדי, העשיר הכין שתי

פשטידות גדולות, בעלות קרום חום יפה. לפשטידה

אחת הוא הכניס את הארנק הקטן עם הכסף ולשניה

חתיכות ברזל ומסמרים חלודים.

בבוקר אמר לקבצן "ידידי, אני משתתף בצערך

לך לתיאבון."
"פשטידה" חשב הקבצן "האם האיש חושב
שפשטידה תנחם אותי על הפסד של שלוש מאות
מטבעות זהב?" ובכל זאת, מאחר ולא הציעו לו דבר
טוב מזה, ניגש למזווה והתחיל לבדוק את
הפשטידות. הוא ראה שאחת מהן כבדה ורחבה
הרבה יותר מהשנייה.
"את זו אקח" אמר לאיש העשיר" ועם הפשטידה
הגדולה תחת זרועו יצא מהבית.
אבל לפני שהגיע העירה הרגיש שהוא רעב והתיישב
לצד הדרך כדי לאכול מהפשטידה. אם היה אי-פעם
אדם מרוגז בעולם, זה הוא היה, כי בפשטידה שלו
לא מצא אלא מסמרים חלודים וחתיכות ברזל.
"כך תמיד מתייחסים האנשים העשירים אל העניים"
אמר. הוא חזר לביתו של העשיר רותח ממש מכעס.
"למה נתת לי פשטידה מלאת ברזל ומסמרים?"
שאל.
"זו הייתה הברירה שלך" ענה האיש העשיר "אבל
לא התכוונתי לפגוע בך. תלון אצלנו עוד לילה

שעליו סיפרת לי אמש. אני מאחל לך שמזלך יחזור
עוד. בינתיים ראה - הכנתי שתי פשטידות שמונחות
במזווה שלי. גש לשם ותבחר לך אחת מהן, ושתהיה

ואשתדל לתת לך משהו שאולי יהיה שווה יותר."
ובאותו הלילה האיש העשיר ואשתו אפו שני ככרות
לחם, שבאחד מהם שמו שוב את הארנק עם שלוש
מאות מטבעות הזהב.

"לך למזווה" אמרו שוב לקבצן למחרת בבוקר
"ותמצא שם שני ככרות לחם. אחד מהם הוא
בשבילך, השני בשבילנו. תחליט בעצמך איזה מהם
לקחת"

שוב הלך הקבצן למזווה. הכיכרות היו דומות זו לזו
והכיכר הראשונה ששם יד עליה הייתה זו עם הזהב.
הוא לקח אותה ויצא משם עם הכיכר תחת זרועו,
בלי לאומר אפילו תודה.

אחרי שהלך זמן מה התחיל לחשוב "צריך לבדוק
האם האיש העשיר לא סידר לי שוב איזה תעלול,
כפי שעשה זאת אתמול?" הוא שם את הכיכר אל
אוזנו וניער אותה, וניער שוב, ואז שמע את צליל
המטבעות בפנים.

"אהא!" אמר לעצמו "שוב מילאו אותה במסמרים
וברזלים, אבל הפעם לפחות אנסה להוציא לי רווח
קטן מה מכך."

בדרך פגש באישה שחזרה הביתה מהשוק, ושאל
"אולי תרצי לקנות אצלי כיכר לחם טרי בזול?"
"אם בזול, אשמח מאוד" ענתה.
"הנה יש לי כאן כיכר לחם שתוכלי לקבל תמורת שני
פני בלבד" אמר הקבצן.

זה היה באמת מחיר זול מאוד והאישה נתנה לו את
שני הפני, לקחה את כיכר הלחם והמשיכה הביתה.

הארנק עם הכספים, כי כנראה השמיים רצו שכאן הם יישארו.

רצה המזל שיום קודם חסר לחם בביתה והיא שאלה כיכר דומה מהשכנה, אשתו של האדם העשיר. עכשיו, עם הכיכר שקנתה, היה לה כבר מספיק לחם בבית והיא עטפה את הלחם במפית ושלחה את בעלה להחזיר אותו לשכנתה העשירה. "כנראה אין דרך לשנות את דרכי השמיים" אמר האיש העשיר לאשתו כשראה את הכיכר חוזרת אליו. הוא הוציא את הכספים ושם אותם על המדף, כדי להחזירם לאיש שנתן לו אותם. יותר הוא כבר לא חשב על הקבצן העני. עבר שבוע והמלך בא לבקר אצל האיש העשיר, הפעם בלי תחפושת ובמלוא חדרו כמלך. "מה התוצאה של הנסוי שלנו?" שאל "האם האיש העני נעשה עשיר יותר הודות לכסף שקיבל?" "לא, הוד מלכותו" ענה העשיר "זה לא קרה" והוא סיפר למלך את כל המעשה בדיוק כפי שאני סיפרתי לכם כאן. "אז צדק אבא שלך" אמר המלך "ומתברר שנכון כי 'הרבה מביא יותר, ומעט מביא פחות'. קח לך את